

9. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні : Рекомендації з освітньої політики / [Байназарова О., Барна М., Волобуєва Т.] ; Під заг. ред. О. І. Локшиної. – К. : «К.І.С.», 2004. – 160 с.

10. Орлов А. А. Педагогический мониторинг и проблемы реабилитации школьников, проживающих в зоне Чернобыльской аварии / А. А. Орлов, Е. И. Исаев // Вестник новых медицинских технологий, – 1994. – Т. 1. – С. 75–83.

11. Патрикеева О. Моніторинг у системі управління закладом освіти / О. Патрикеева // Управління освітою. Моніторинг в освіті. – 2007. – № 1. – С. 10–13.

12. Федорченко В. К. Педагогіка туризму [Електронний ресурс] / В. К. Федорченко, Н. А. Фоменко, М. І. Скрипник, Г. С. Цехмістрова. – Режим доступу : http://tourlib.net/books_ukr/pedtur41.htm.

13. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика. Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2005. – 280 с.

РЕЗЮМЕ

Л. В. Николаева. Образовательный мониторинг: сущность, содержание, функции и этапы проведения.

В статье выясняется сущность понятий «мониторинг», «образовательный мониторинг», «педагогический мониторинг», «качество образования»; определяются функции образовательного мониторинга и этапы его проведения. Подчеркивается целесообразность введения Национального мониторинга качества высшего образования и проведения локальных мониторингов в каждом учебном заведении.

Ключевые слова: мониторинг, образовательный мониторинг, педагогический мониторинг, качество образования.

SUMMARY

L. Nikolaeva. Educational monitoring: essentiality, content, functions and stages of conducting.

In the article it is defined essentiality of «monitoring's» concepts, «educational monitoring», «pedagogical monitoring», «educational quality», it is determined functions of educational monitoring and stages of it conducting. It is stressed on expediency of introduction of monitoring's national system, a quality of higher education and conducting of local monitorings in every educational establishment.

Key words: monitoring, educational monitoring, pedagogical monitoring, a quality of education.

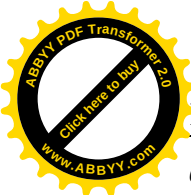
УДК 37.046.16:574

В. П. Онопрієнко

Сумський національний аграрний університет

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА В СИСТЕМІ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК СПЕЦІАЛІСТІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У статті обґрунтовано роль і місце виробничої практики у формуванні екологічної компетентності фахівців аграрної галузі освіти, проаналізовано форми, види практик, умови їх організації й проведення, сформульовано мету, завдання

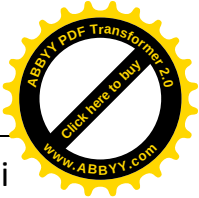
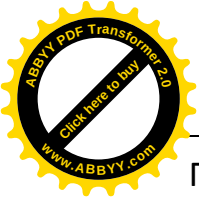
виробничої практики, доведено, що навчальний процес в аграрних ВНЗ необхідно зорієнтувати на практичну підготовку, складовою якої є екологічна освіта.

Ключові слова: виробнича практика, екологічна освіта, екологічна складова практики, мета, завдання практики, спеціалісти сільського господарства.

Постановка проблеми. Формування екологічно компетентної особистості сільськогосподарської галузі є важливою складовою її професіограми. Необхідно зазначити, що екологічна освіченість майбутнього фахівця залежить не лише від низки теоретичних знань, а від його практичних дій. Отже, потребують перегляду мета, зміст, завдання програми практичної підготовки працівників сільського господарства щодо статусу в ній екологічної складоваї. Нині студенти аграрних вишів відповідно до європейських стандартів та згідно з навчальними планами проходять дві виробничі практики, де виконують завдання для здобуття ОКР бакалавра та магіста. Наскрізними завданнями практик є вивчення базових технологій рослинництва й тваринництва. З'ясування ролі екології у вирішенні основних завдань практики, розв'язання екологічних проблем, задач програмою практики не передбачено, у кращому випадку екологічна складова є теоретичним додатком до програм сільськогосподарської практики. Такий підхід не задовільняє вимоги, що висуваються до фахівців аграрного виробництва сучасною освітою, окрім того, екологізація сільськогосподарського виробництва в умовах глобальної екологічної кризи є актуальною.

Актуальність означеної проблеми обумовлена й тим, що інтенсифікація сільськогосподарського виробництва свого часу призвела до виникнення багатьох негативних екологічних наслідків, зокрема тих, що пов'язані із забрудненням довкілля. Це є результатом нехтування правил екологічної безпеки у використанні земельних, водних ресурсів та повітряного басейну, небезпечного внесення мінеральних та органічних добрив, пестицидів, фунгіцидів, різних отрутохімікатів в боротьбі із шкідниками і бур'янами в рослинництві тощо [1]. Значущу роль у вирішенні означеної проблеми мають відіграти екологічно освічені спеціалісти сільського господарства.

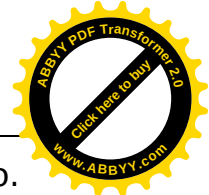
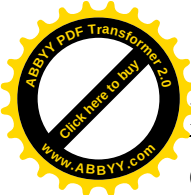
Аналіз останніх досліджень. Питаннями організації навчального процесу в аграрних навчальних закладах, і місця й ролі в ньому виробничої практики зокрема, опікуються такі вчені, як Л. Аврамчук, В. Гапоненко, Н. Журавська, Т. Іщенко, В. Красильников, В. Манько, М. Москвін,

П. Решетник, В. Свистун, В. Скакун, І. Угринюк та інші. Вони розглядали різні аспекти навчально-виховної роботи у вищих аграрних навчальних закладах, результати їх наукових досліджень втілювалися у практику. Теоретико-методичним проблемам практичної підготовки фахівців-аграрників присвячені окремі праці українських дослідників. Проте, як свідчить аналіз спеціальної літератури, проблема професійної підготовки майбутніх фахівців-аграрників у вищих навчальних закладах потребує додаткового дослідження як в теоретико-методичному, так і в практичному аспектах. Крім того, як зазначалося, у програмах практик не простежується завдань з екологічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Однією зі складових частин навчального процесу у вищих навчальних закладах є практична підготовка студентів. Організація та проведення практик студентів у ВНЗ України має здійснюватися відповідно до вимог «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35. Згідно з пунктом 1.1. «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності [8].

Наказ Президента України «Про реформування АПК» (грудень 1999 р.) та прийняття Земельного кодексу України мали певний вплив на організацію і проведення фахових практик у сільськогосподарських навчальних закладах, а саме: є державне замовлення на підготовку фахівців, але немає державних підприємств; виші стали здійснювати підготовку фахівців за кошти юридичних і фізичних осіб, однак правову базу для організації і проведення практик цієї категорії студентів не врегульовано. Основну базу практик – навчально-дослідні господарства – навчальними закладами зараз практично втрачено. Практична підготовка носить формальний характер: викладачі вдають, що керують практиками, а

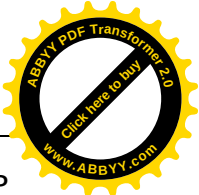
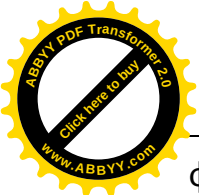

студенти – що ознайомлюються з виробництвом та вивчають його. Навчальні практики залежно від виконання робіт зведені до їх споглядання. Загальною проблемою є також відсутність мотивації студентів до набуття практичних навичок та умінь у зв'язку з невизначеністю працевлаштування.

Залежно від конкретної спеціальності чи спеціалізації розрізняють такі види практик: навчальна, технологічна, експлуатаційна, конструкторська, педагогічна, економічна, науково-дослідна, виробнича. Всі ці практики простежуються в навчальних планах підготовки фахівців аграрної галузі. За вимогами часу, кожен із цих видів практики повинен включати екологічну складову.

Оскільки сутнісною функцією виробничої практики є досягнення її результату (продукту), продуктивним критерієм для здійснення структурного аналізу виробничої практики крім вищезазначеного є виділення елементів функціонального забезпечення виробничої активності людини, спрямованої на результат. Суб'єктом виробничої практики є робітник, який задовольняє в такий спосіб свої професійні та соціальні потреби. До виробничої практики людину спонукають потреби різного, зокрема, професійного характеру, наприклад, потреба в професійній самореалізації [6].

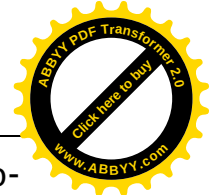
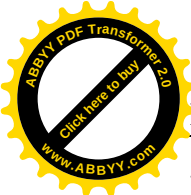
Наукові результати аналізу діяльності на виробництві студентів-практикантів і випускників факультетів сільського господарства свідчать, що вони володіють знаннями сучасної техніки і передової технології, наукової організації праці, економіки і управління, проте недостатньо підготовлені до реальної практичної діяльності. Особливо це стосується екологічної компоненти професійної діяльності. Молоді спеціалісти не готові до раціонального планування і організації процесів природокористування, аналізу екологічної ситуації і прийняття ефективних рішень із зниження антропогенного навантаження, не володіють достатньою мірою творчим підходом до вирішення традиційних екологічних професійних завдань, не мають досвіду встановлення ділових стосунків, а відтак, не можуть забезпечити плідну роботу та взаємодію між членами трудового колективу. Все це ускладнює процес їхньої адаптації, загострює проблеми професійного і соціального становлення особистості. Цьому можна завадити передовсім зміною традиційних форм навчання, де

фундаментально-теоретичні знання й виробнича практика існують диз'юнктивно. За такого підходу відпрацьовується лише окрема виробнича операція, не пов'язана із загальною системою знань. Така традиційна система повинна бути змінена на практико орієнтовані форми навчання, навчання через діяльність, де екологічна складова не є окремим курсом або часткою загальнотеоретичних курсів, а зв'язана в єдину систему професійної підготовки сільськогосподарських кадрів.

Обсяг екологічної складової практики здебільшого залежить від загального рівня екологічного навчання в сільськогосподарському навчальному закладі. Як свідчить освітня практика, сьогодні можна виділити дві основні моделі екологічної освіти. Перша модель – монопредметна, ґрунтується на обов'язковому вивченні певного курсу екологічного змісту. Така модель залишається найпоширенішою у навчальних закладах. Друга – багатопредметна, не передбачає стрижневого предмета екологічної спрямованості, а вибудовується на екологізації всіх дисциплін, коли до змісту кожного предмета додається екологічний компонент. Саме така модель, на нашу думку, є ефективною оскільки ґрунтується на комплексному підході до формування у студентів готовності застосовувати знання з екології у практичній фаховій діяльності. Однак, як визначають фахівці, обидві моделі мають певні недоліки, тому доцільно їх поєднувати, бо засобами одного, навіть ґрунтовно опрацьованого предмета, на можна вирішити усіх завдань екологічної освіти, так само, як неможливо повністю покладатися на екологізацію предметів без фундаментальних теоретичних знань з екології.

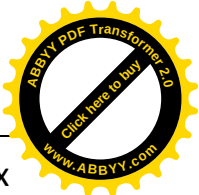
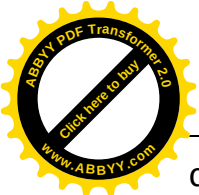
Отже, недоцільно розглядати екологічну освіту тільки як окремих тип освіти, додатковий час на вивчення раціонального природокористування та додаткове навантаження в навчальних планах. Адже вона передусім вимагає зміни самої освіти – її екологізацію [7]. Для вирішення цієї проблеми було прийнято Постанову МОН України за № 11/ 4/210 від 24 квітня 1990 року «Про стан екологічної освіти в системі МОН України», на основі якої методична комісія з екологічної освіти МОН України ухвалила рішення за № 260-2/137 від 17.04.1991 р. щодо введення на перших курсах різних спеціальностей обов'язкової дисципліни «Основи соціальної екології» [2]. Проте він практично себе не виправдав у сільськогосподарських закладах освіти. Тому з 1991 року введено курс

«Основи екології», а також нормативний інтегрований курс гуманітарно-технічного спрямування «Безпека життєдіяльності», розроблений на вимогу ст. 20 Закону України «Про охорону праці», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.96 р. № 443 та схвалений Указом Президента України від 18.10.97 р. Але, на жаль, поки що відсутній єдиний науково обґрунтований документально зафіксований підхід до проблеми формування екологічної культури студентів вищих закладів освіти через власну практичну діяльність під час проходження виробничої практики. Тим паче, курс «Безпека життєдіяльності» взагалі не має прямого зв'язку із сутністю екологічної науки й спрямований на збереження людини у виробничому процесі. До викладання дисципліни задіяні не викладачі-екологи, а інженери.

Отже, аналіз стану сучасних навчальних закладів сільськогосподарського профілю та літератури з даного питання засвідчив, що розвиток вишів дійшов до такого рубежу, який потребує нових підходів, нового змісту і стилю управлінської діяльності, нового підходу до екологічної практичної діяльності. Минулий досвід управління не дозволяє успішно вирішувати нові проблеми, які виникли у зв'язку з реформуванням аграрно-промислового комплексу. На цьому етапі можливості удосконалення процесу управління професійно-технічним навчальним закладом сільськогосподарського профілю шляхом його екстенсифікації [10]. Сучасна система аграрної освіти повинна забезпечити навчання і виховання спеціаліста-аграрника відповідно до потреб суспільства, з урахуванням особистих якостей, кваліфікації, світогляду. Рушійною силою цього процесу повинні стати викладачі вищих аграрних навчальних закладів, фахова і педагогічна компетентність яких прямо та опосередковано позначаються на стані розвитку аграрного сектора нашої держави, а також керівники підприємств, фахівці, відповідальні за професійну практику студентів.

На сучасному етапі складних і динамічних відносин суспільства з навколишнім середовищем бережливе ставлення до природи має складати невід'ємну частину загального світогляду кожного громадянина України, яка є однією з найбільш небезпечних в екологічному плані країн Європи. Проте практично відсутні дослідження з формування екологічної культури майбутніх фахівців сільського господарства, що конче необхідно

сьогодні, оскільки умови переходу України до функціонування в ринкових взаємовідносинах, необхідність створення конкурентоспроможної продукції потребують підготовки фахівців сільськогосподарського профілю, які вміють грамотно вирішувати не тільки питання, пов'язані з вдосконаленням професійної діяльності, але й екологічні завдання.

Отже, у вищій аграрній освіті має місце низка суперечностей, зокрема:

1) між предметним характером навчання на кожному освітньо-кваліфікаційному ступені та інтегрованим характером сучасної професійної діяльності;

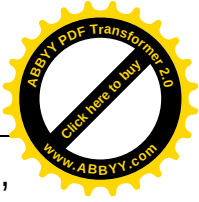
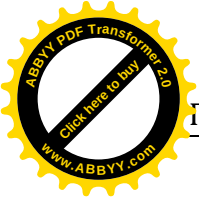
2) між потребами студентів у якісній підготовці до професійної діяльності і відсутністю системи науково-методичного забезпечення відповідного ступеневого навчання спеціальних дисциплін;

3) між новими знаннями про техніку, технологію, організацію аграрного виробництва та сучасним змістом ступеневої освіти;

4) між сучасними вимогами до викладачів і їх фактичною педагогічною майстерністю.

Проведений історико-педагогічний аналіз засвідчив, що у зв'язку з реформуванням аграрного сектора в умовах ринкової економіки в останні роки спостерігається суттєве зниження ефективності практичної підготовки студентів взагалі, і навчально-виробничої практики зокрема. Серед основних причин такого стану можна назвати такі: а) система сільськогосподарських підприємств (колгоспи, радгоспи) зруйнована, а новостворені господарства не мають відповідної матеріальної бази і не можуть створити необхідні умови для проведення виробничої практики; б) виробничо-технологічну практику студенти проходять здебільшого за місцем проживання батьків без належного методичного контролю з боку керівників від вищого навчального закладу; в) не створено необхідних умов для проведення навчальних оглядових екскурсій на найсучасніші сільськогосподарські підприємства та організації; г) стажування студентів за кордоном під час практик фактично зводиться до фізичної праці у ході виконання сільськогосподарських робіт за повної відсутності методичного забезпечення.

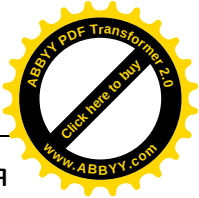
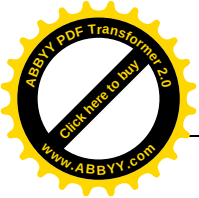
Зазначене вище потребує формулювання мети, основних завдань та методів забезпечення екологічної складової практичної підготовки студентів аграрних університетів.

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знарядь праці в галузі їхньої майбутньої професії, формування в них на базі одержаних у ВНЗ знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. Під час практичної підготовки поглиблюються і закріплюються теоретичні знання у сфері обраної спеціальності, закріплюються отримані теоретичні знання із загально професійних і спеціальних дисциплінах, студенти мають можливість оволодіти необхідними методами, уміннями і навичками із обраної спеціальності.

Сучасна фахова підготовка спеціаліста, в тому числі й екологічна, не вичерпується тільки знаннями про природу, її закони, техніку, але й передбачає опанування способами діяльності, уміннями їх здійснювати. Цьому сприяє діяльнісно-професійний компонент екологічної культури, який виявляється в оволодінні екологічними вміннями й навичками як способами екологічної діяльності. Вони формуються в процесі виконання лабораторно-практичних робіт, семінарських занять, проведення різноманітних дослідів, а також у написанні рефератів, курсових і дипломних робіт, проходженні практики [2]. Отже, загальна мета екологічної складової практичної підготовки – формування відповідного екологічного мислення, екологічної культури студента – аграрія, відповідальність його за власні дії і в професійній діяльності, і в побуті. Ця мета досягається в загальному вигляді формуванням відповідного екологічного світогляду, єдиної цілісної картини світу.

Методика формування екологічної культури фахівця ґрунтується саме на екологізованому навчально-виховному процесі. І пов'язана насамперед із диференціацією обсягу навчальних дисциплін в освітній системі. Пропонується певний алгоритм екологізації навчально-виховного процесу, в якому перше місце посідає глибинний шар методичних проблем, пов'язаних із світоглядним рівнем особистості, з яким безпосередньо стикаються проблеми екологічної підготовки. Далі йде рівень ознайомлення з екологічними проблемами професійної сфери діяльності. Завершальним етапом є перехід від теорії до практики і навпаки, що науковці пропонують називати екологічною практичністю [5].

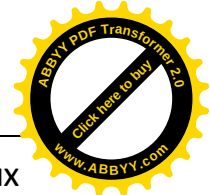
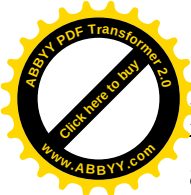

Сьогодні, здавалося б, аграрна освіта має забезпечувати отримання робочого місця після закінчення ВНЗ, тим більше, що ситуація з робочою силою в сільському господарстві залишає бажати кращого. Українська аграрна конфедерація спільно з Інститутом аграрного розвитку в Центральній та Східній Європі провели опитування випускників провідних аграрних ВНЗ України. Мета дослідження — працевлаштування колишніх студентів, особливо в перші роки після закінчення вищих навчальних закладів [4]. На жаль, випускники аграрних ВНЗ не поспішають пов'язувати свою роботу з сільськогосподарською діяльністю: кількість тих, хто влаштувався та не влаштувався на роботу, пов'язану з АПК, майже однакова: 39% і 36%.

Накопичення досвіду та формування професійних умінь і навичок екологічного виховання в системі практичної підготовки аграріїв складається сьогодні, перш за все, з досвіду існуючих форм проведення практики. Самостійна пізнавальна діяльність студентів розглядається як така діяльність, що передбачає самодетермінованість, самомотивованість, самопрограмованість, й реалізується у вигляді системи самостійних пізнавальних дій та зумовлена як рівнем розвитку їх пізнавальних процесів, так і емоційно-вольової сфери. Самостійна робота під час проходження практики мотивує діяльність студента та створює відповідальність.

Загальновизнано, що кожний предмет має свій ступінь участі у формуванні кінцевих, професійних умінь, у досягненні цілей навчання; предмет може або безпосередньо, або опосередковано, через інші навчальні дисципліни сприяти формуванню умінь розв'язувати типові професійні задачі. Прикладні задачі є одним із засобів формування екологічної грамотності майбутніх фахівців-аграріїв [11]. Розв'язуючи задачі екологічного змісту, студенти за допомогою математичних моделей можуть прогнозувати або оцінити наслідки втручання людини у природне середовище, визначити необхідні дії щодо «оздоровлення» природи.

Більшість прикладних екологічних задач носить проблемний характер, що, в свою чергу, сприяє використанню не тільки вже відомих студентам теоретичних екологічних знань для аналізу поставленої проблеми, а й спонукає їх до відшукування і оволодіння новими знаннями, поповнює їх індивідуальний банк методів екологічного

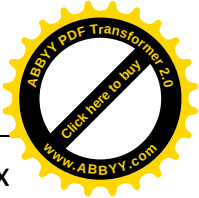
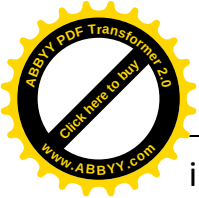

аналізу, які можуть використовуватися для розв'язування різноманітних сільськогосподарських проблем. Окремі задачі потребують додаткового опрацювання навчального матеріалу, зокрема із суміжних дисциплін.

Прикладні екологічні задачі мають вирішальне значення в розвитку мислення, особливо теоретичного, яке є основою для виховання творчої особистості. Сам процес розв'язання екологічних задач під час практики є безперервною взаємодією суб'єкта з об'єктом, в якій суб'єкт через аналіз та синтез розкриває відношення між даним і шуканим, намагається встановити зв'язок між собою та навколишнім світом.

Цікавий досвід також можна запозичити у провідних країн Заходу [3]. Це те, що поряд з теоретичною підготовкою за фаховим напрямком, близько 50% навчального процесу (для бакалаврів це 2-2,5 роки, для магістрів – 3 роки) повинно відводитись на виробничу практику, причому практику, що у повному обсязі відповідає своїй назві. Вирішується дуже важливе для випускників ВНЗ питання (незалежно – бакалавра чи магістра), пов'язане з найманням на роботу фахівця. Адже випускник має 2–3 роки стажу роботи за основним напрямом діяльності фірми чи підприємства. Саме тривала виробнича практика і стане засобом вирішення проблеми працевлаштування, тим паче за умови, що базою практик є фірми і державні підприємства, де згодом буде працювати випускник ВНЗ.

Навчальну діяльність, спрямовану на оволодіння певною професією, називають професійно-пізнавальною діяльністю. Професійно-пізнавальна діяльність студентів має розвивальний, продуктивний характер. Це означає, що під час професійно-пізнавальної діяльності здійснюється процес формування знань, умінь та навичок, розвиваються професійні відчуття, пам'ять, уявлення, уява, мислення і в результаті цього створюються внутрішні умови для ефективної практичної діяльності. Успішність цієї діяльності залежить від поставлених особистістю цілей і мотивів, від наявних потреб, інтересів, цінностей, від усвідомлення відповідальності, обов'язку. Крім того, ефективне засвоєння знань, формування відповідних умінь та навичок можливе тільки у провідній професійно-пізнавальній діяльності, зміст, форми і методи якої корелюються характером і особливостями фахових знань, умінь та навичок. Водночас це вимагає також застосування педагогічних технологій, які створюють сприятливі умови для

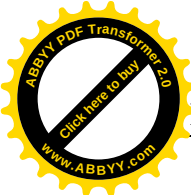
інтелектуального саморозвитку, максимальної реалізації особистих здібностей студентів, формують гуманістично спрямовані суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем і студентами.

На підставі наукових досліджень [10; 11] можна виявити фактори, що впливають на екологічну складову практичної підготовки майбутніх фахівців-аграрників: а) технологія підготовки спеціалістів (чи передбачає вона енергозберігаючі, біобезпечні чи інші екологічні технології); б) професійно-пізнавальний інтерес та професійна спрямованість особистості студента, його ціннісні орієнтири (рівень сформованості екологічної культури та відповідальності на рівні професійних обов'язків); в) матеріально-технічна база навчального закладу; г) професійна компетентність викладачів, майстрів виробничого навчання; д) пізнавальні та спеціальні (технічні, економічні, агрономічні тощо) здібності студентів; е) зміст, форми і методи практичного навчання; ж) сім'я і родинні традиції.

Кожен з названих факторів безпосередньо впливає на формування екологічної культури та свідомості студента під час навчання та повинен бути врахований під час складання планів проходження всіх видів практики.

Удосконалення екологічної складової практичної підготовки потребує особливої уваги у зв'язку з радикальними змінами матеріальної бази практичної підготовки фахівців у навчальному закладі і на виробництві. Для цього пропонується новий напрям, який умовно названо регіональною інтеграцією вищих аграрних навчальних закладів в організації практичного навчання студентів. Такий підхід спрямований на подолання суперечності між новими технологіями сільськогосподарського виробництва, що потребують сучасної сільськогосподарської техніки, та навчально-матеріальною базою вищих аграрних навчальних закладів, що є основою організації практичної підготовки студентів. Важливою умовою реалізації цього напрямку є створення системи регіональних навчально-практичних центрів.

Отже, узагальнюючи погляди на роль і значення екологізації освіти у процесі підготовки фахівців для аграрної сфери виробництва, можна зробити висновок, що її провідним завданням є трансформація технократичного мислення в екологічно орієнтоване, спрямоване на відповідальне ставлення до навколишнього середовища у процесі професійної діяльності та в повсякденному житті. Екологічна освіта має ґрунтуватися на таких принципах:

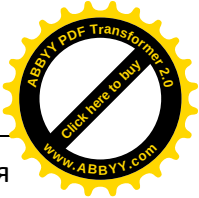
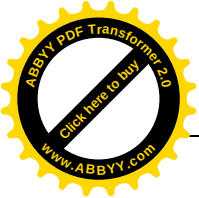

1) особистість майбутнього працівника аграрного сектору необхідно формувати цілісно, з урахуванням особистісних мотивів та стимулів діяльності, спрямованості на професійне становлення і еколого-професійне удосконалення; 2) гармонізація відносин людини з природою можлива тільки за умов усвідомлення необхідності і внутрішньої готовності здійснювати природо відповідну і ресурсозберігаючу діяльність на усіх етапах професійного життя; 3) екологізація аграрної освіти на всіх її ланках можлива за умов системи екологічної практики, що координує цей процес.

Зазначене вище дає підстави для висновку, що для успішного функціонування сільськогосподарського сектору в умовах реформування економіки необхідно навчальний процес вишів аграрного профілю зорієнтувати на практичну підготовку із всебічним урахуванням екологічної складової. Це потребує певних змін, а саме: екологізація й оновлення змісту освіти; зміни в управлінні з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку світової ринкової економіки; упровадження перспективних ідей щодо підготовки конкурентоспроможних кадрів для аграрного сектора; переорієнтування форм і методів навчально-виховного процесу із фундаментально-теоретичних на теоретико-практичні; підвищення професійного рівня педагогів та поліпшення методичної роботи; екологічне реформування аграрного сектора економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волик Н. Г. Організаційно-економічний механізм екологобезпечного розвитку сільського господарства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / Н. Г. Волик ; Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ, 2004. — С. 2.
2. Єфіменко Н. П. Особливості формування екологічної культури студентів вищих технічних закладів освіти: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. П. Єфіменко. – Х., 2000. – С. 8.
3. Заскалета С. Г. Особливості розвитку системи професійної підготовки фахівців для аграрної галузі в країнах Західної Європи / С. Г. Заскалета // Педагогічні науки: 36. наук. праць. – Т. 86. – Вип. 73. – С. 32–37.
4. Княжанський В. Аграрник на паркеті: Чи повертають молодих спеціалістів до села дипломи сільгоспвузу? / В. Княжанський // Газ. День – 2006. – № 219. – 14 груд. – С. 4.
5. Комаров В. Д. Методика формування екологічної культури фахівця / В. Д. Комаров // Непрерывное экологическое образование и воспитание населения городов (концептуальне и научно-методические аспекты проблемы) / Тезисы межднар. науч.-метод. симпозиума / Отв. ред. В. Н. Барякин. – Запорожье, 1994. – С. 22–23.

6. Кудикіна Н. В. Виробнича діяльність як стратегічний орієнтир для визначення й оновлення змісту професійно-технічної освіти / Н. В. Кудикіна Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / Ред.кол.: В.В.Кузьменко (голова) та ін. – Херсон : РІПО. – Вип. 2. – 2007. – С. 116.
7. Кутырев В. А. О противоположности научного и экологического образования / В. А. Кутырев // Философия экологического образования: [монография] / Под общ. ред. И. К. Лисеева. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – С. 166.
8. Літвінчук Л. Й. Організація практичної підготовки студентів в аграрних вищих навчальних закладах / Л. Й. Літвінчук // [Електронний документ] Вища аграрна освіта України: Інформ. вісн. – 2005. – № 28. – Режим доступу : <http://www.smcae.kiev.ua/main.php>.
9. Мельніченко В. В. Організаційно-педагогічні умови управління професійно-технічним училищем сільськогосподарського профілю : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. В. Мельніченко. – К., 2001. – С. 2.
10. Новицька Л. І. Роль прикладних задач в системі професійної освіти фахівця-аграрія / Л. І. Новицька // [Електронний документ] Матер. наук.-прак. конф. – Режим доступу: http://gisau.org.ua/conf/3/Novicka_13.doc
11. Хоменко М. П. Організаційно-методичне забезпечення практичної підготовки студентів техніко-технологічних спеціальностей у вищих аграрних навчальних закладах : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (з галузей знань)» / М. П. Хоменко; – К., 2005. – С. 3.

РЕЗЮМЕ

В. П. Оноприенко. Экологическая составляющая в системе производственных практик специалистов сельского хозяйства.

В статье отображено роль и место производственной практики в формировании экологической компетенции специалистов аграрной промышленности, проанализировано формы, виды практик, условия их организации и проведения, сформулировано цель, задачи производственной практики, доведено, что учебный процесс в аграрных вузах необходимо сориентировать на практическую подготовку, составной которой есть экологическое образование.

Ключевые слова: производственная практика, экологическое образование, экологическая составная практики, цели, задачи практики, специалисты сельского хозяйства.

SUMMARY

V. Onoprienko. Ecological components in the practical training system for agricultural specialists.

The article deals with the place and role of practical training in forming of ecological competency of agricultural specialists. It concerns forms and types conditions of practices of their organizing and conducting; specifies the aim, tasks of industrial practical training. It also proves the fact that the process of studying in agrarian educational establishments should be oriented toward practical preparation which includes the ecological education.

Key words: industrial practical training, ecological education, ecological details of practical training, aims and tasks of practice, agricultural specialists.